

noorder
hart excellente
zorg

MARIAZIEKENHUIS
INFOBROCHURE

Spraakstoornissen

DYSARTRIE

Logopedie

 011 826 279

Beste patiënt,
Beste familie,

Spreken en begrepen worden beschouwen we als een vanzelfsprekendheid. Wanneer plots het contact met dierbaren verstoord wordt omwille van spraakmoeilijkheden, verandert er veel voor de patiënt en zijn omgeving.

Het ogenblik waarop een patiënt zich bewust wordt dat zijn verstaanbaarheid verminderd is, heeft een grote emotionele impact.

Het doel van deze brochure is om je te helpen de problemen te begrijpen die patiënten met een spraakstoornis ten gevolge van een hersenletsel ondervinden en om je toe te laten op gepaste wijze te reageren.

Er wordt een korte omschrijving gegeven van deze spraakstoornissen en vervolgens worden er een aantal tips gegeven om zo optimaal mogelijk te communiceren met de patiënt.

Voor meer inlichtingen kan je de dienst logopedie contacteren. Zij zijn dagelijks bereikbaar van 08.00 tot 14.00 uur op het nummer 011 826 279, of via e-mail naar logopedie@noorderhart.be.

Om het lezen makkelijker te maken, benoemen we de patiënt steeds als hij, ook al gaat het om een dame.

Wat is dysartrie?

Dysartrie is een taalstoornis als gevolg van een aandoening in het zenuwstelsel. Deze aandoening verstoort de werking van één of meerdere spieren die bij het spreken betrokken zijn.

Dysartrie is geen taalstoornis, zoals bijvoorbeeld afasie (taalstoornis waarbij een gedachte of idee niet of moeilijk wordt omgezet in taal, waar problemen om de juiste woorden te vinden en problemen met het formuleren van zinnen optreden).

Bij een dysartrie kan men de woorden en zinnen wel vinden, maar worden zij niet correct en duidelijk uitgesproken.

Er bestaan verschillende dysartriesyndromen, afhankelijk van de plaats van het letsel, de oorzaken en de meest kenmerkende afwijkingen in de spraak.

Componenten van het spreekgedrag

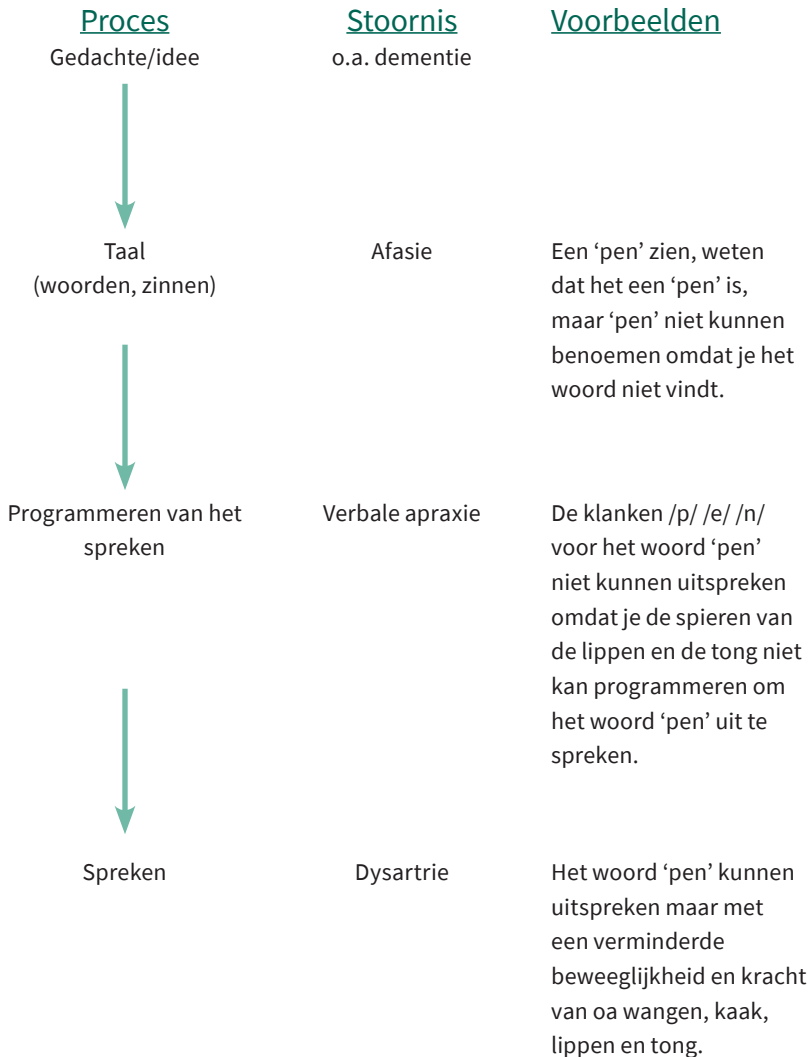
Er zijn 5 componenten in het spreken, namelijk ademhaling, stem, resonantie (= meetrillen van lucht in de keel-neus-mondholte), uitspraak en zinsmelodie.

Deze 5 componenten kunnen in meer of mindere mate afwijkend zijn bij dysartrie.

Binnen elk van deze componenten kan de kracht, coördinatie, snelheid, timing, juistheid en het bereik van de uitvoering afwijkend zijn. De persoon is hierdoor minder verstaanbaar.

Van idee tot spreken

Je kan je de achtereenvolgende processen van idee tot spreken, en de stoornissen in deze processen, als volgt voorstellen:

Overige stoornissen

Dysartrie komt zelden alleen voor. Bij hersenbeschadiging, zeker als die uitgebreid is, treden er meestal meerdere moeilijkheden op. Deze moeilijkheden maken het voor de patiënt vaak moeilijk om te functioneren. Vermoeidheid komt bijna altijd voor bij een hersenletsel. Hiermee zou je bij elke patiënt met een hersenletsel rekening moeten houden.

De rol van de logopedist(e)

De taak van de logopedist(e) is hulp bieden aan mensen met communicatiemoeilijkheden. Communicatie betekent 'het overbrengen en begrijpen van een boodschap'. Dit kan gebeuren via spreken en luisteren, lezen en schrijven, of als deze communicatievormen niet lukken, op een alternatieve manier (bijvoorbeeld gebaren, fotomateriaal, ...).

De logopedist(e) zal de spraakstoornis en de communicatiemogelijkheden onderzoeken. Op basis van deze gegevens stelt de logopedist(e) een diagnose. Tenslotte wordt gerichte therapie opgestart en zal de logopedist(e) ook de familie inlichten.

Logopedisch onderzoek

Het doel van een logopedisch onderzoek bij patiënten met een (mogelijke) dysartrie of verbale apraxie is gegevens verzamelen voor:

- De diagnose: dysartrie / verbale apraxie / andere stoornis
- De bepaling van het dysartriesyndroom
- Het verstrekken van informatie over de spreekstoornis aan de patiënt en aan derden
- Het behandelplan

Logopedische behandeling

Het doel van de behandeling is een *optimale manier van communiceren bereiken tussen de patiënt en zijn omgeving*. Hierbij zoeken we naar een zo efficiënt mogelijke manier, met zo weinig mogelijk inspanning en op een voor de patiënt en omgeving aanvaardbare wijze.

Communicatie blijft belangrijk!

Het is heel belangrijk dat je blijft communiceren met de patiënt. Er zijn altijd wel mogelijkheden om contact te leggen.

Algemene communicatieadviezen

Tips voor de omgeving

Deze tips zijn bedoeld voor iedereen die communiceert met de persoon met de dysartrie (spraakstoornis).

- Wees **eerlijk** en zeg het openlijk als je de boodschap niet begrepen hebt. Vraag om herhaling.
- **Vraag** als luisteraar, als het niet helemaal duidelijk is, **bevestiging** van wat je denkt begrepen te hebben (vb. “is het ... dat je bedoelt?”).
- Ga in een **rustige omgeving** zitten, zet radio of tv uit en neem tijd voor het gesprek.
- Geef de persoon genoeg tijd om te antwoorden op je vraag.
- Tracht de persoon niet te onderbreken.
- Blijf de persoon als een **volwaardige volwassene** toespreken, ga niet roepen of harder praten dan nodig. De persoon kan je goed verstaan.
- Ga zo dicht mogelijk bij elkaar zitten en **kijk** naar de persoon als hij praat. Tracht informatie af te leiden uit lip- en mondbewegingen.

-
- Zorg als er veel bezoek is dat de persoon bij het gesprek wordt betrokken. Praat niet over zijn/haar hoofd.
 - Houd rekening met de **vermoeidheid** van de persoon: ‘een kort bezoek boeit, een lang bezoek vermoeit’.
 - Toon **begrip** voor de gevoelens en de moeilijkheden die de persoon momenteel ondervindt. Laat duidelijk merken dat je hem/ haar steunt.
 - Tracht je aan te passen aan de nieuwe situatie die voor iedereen moeilijk is. Wees tevreden met elke kleine vooruitgang.
 - Wees creatief als je de boodschap niet begrijpt. Stel dan bijvoorbeeld ja/ neen-vragen, vraag de persoon om de boodschap op te schrijven, een gebaar te maken, te wijzen, traag te praten, ...

Tips voor de persoon met dysartrie

Het belangrijkste op dit ogenblik is dat de omgeving je zo goed mogelijk verstaat. Richt dus altijd je volledige aandacht op het spreken wanneer je iets wil zeggen. Volgende tips kunnen daarbij helpen:

- Spreek trager.
- Spreek in kortere zinnen.
- Probeer zo goed mogelijk te articuleren (overdrijf desnoods de uitspraak wat).
- Leg voldoende pauzes in de zin.
- Zorg dat er altijd oogcontact is met de persoon die je aanspreekt.
- Ga dicht bij de luisteraar staan.
- Verander niet te snel van onderwerp.
- Ondersteun eventueel het spreken met duidelijke gebaren.
- Probeer woord per woord te spreken, als het spreken heel moeilijk gaat (vb. ik/ben/moe).
- Probeer de boodschap op te schrijven wanneer je heel slecht verstaan wordt.

Onthoud:

Niet het spreken, maar wel de communicatie moet centraal staan.

Bijkomende informatie

Op de website www.neurocom.be vind je meer informatie over nietaangeboren hersenletsels. Hier vind je ook specifieke informatie over dysartrie.

Bronvermelding:

Boek van Rènì Dharmaperwira Prins (2002), met als titel “Dysartrie en verbale apraxie: beschrijving, onderzoek, behandeling”

Frank Paemelaire (2006) download op www.neurocom.be

versie: 4 januari 2023

Noorderhart vzw
Maesensveld 1
B-3900 Pelt
t 011 826 000
info@noorderhart.be
noorderhart.be